

LATVIJAS VIEDĀS SPECIALIZĀCIJAS STRATĒĢIJAS (RIS3)
SPECIALIZĀCIJAS JOMAS AR HORIZONTĀLU IETEKMI

Sociālās un humanitārās zinātnes

PĒTNIECĪBAS EKOSISTĒMAS ANALĪTISKAIS PĀRSKATS
(2014.–2018.)

LATVIJAS VIEDĀS SPECIALIZĀCIJAS STRATĒGIJAS (RIS3)
SPECIALIZĀCIJAS JOMAS AR HORIZONTĀLU IETEKMI

Sociālās un humanitārās zinātnes

PĒTNIECĪBAS EKOSISTĒMAS ANALĪTISKAIS PĀRSKATS
(2014.–2018.)

Pārskats izstrādāts ERAF projekta “Integrētie nacionālā līmeņa pasākumi Latvijas pētniecības un attīstības interešu pārstāvības stiprināšanai Eiropas pētniecības telpā”, Nr. 1.1.1.5/17/1/002 ietvaros.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Reģionālās
attīstības fonds

Saīsinājumi

A2020 – ES Ietvarprogramma "Apvārsnis 2020"

BSC – Nodibinājums "Baltic Studies Centre"

DU – Daugavpils Universitāte

ES – Eiropas Savienība

ES-28 – Eiropas Savienības dalībvalstis
"FLPP – Fundamentālo un lietišķo pētījumu projekti"

IAM – Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības mērķi

LiepU – Liepājas Universitāte

LKA – Latvijas Kultūras akadēmija

LLU – Latvijas Lauksaimniecības universitāte

LMA – Latvijas Mākslas akadēmija

LNB – Latvijas Nacionālā bibliotēka

LU – Latvijas Universitāte

LZA – Latvijas zinātņu akadēmija

NAP – Nacionālais Attīstības Plāns

P&A – pētniecība un attīstība

P&I – pētniecība un inovācija

PKC – Pārresoru koordinācijas centrs

RIS3 – Viedās specializācijas stratēģija
(*Research and Innovation Strategy for Smart Specialization*)

RSU – Rīgas Stradiņa universitāte

RTA – Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija

RTU – Rīgas Tehniskā universitāte

SHZ – Sociālās un humanitārās zinātnes

SSE Rīga – Stockholm School of Economics in Riga

VA – Vidzemes Augstskola

VeA – Ventspils Augstskola

VPP – Valsts pētījumu programma

ZI – Zinātniskā institūcija

Saturs

Kopsavilkums	6
Ievads	7
1. Vispārējs specializācijas jomas raksturojums	8
1.1. Izmantotie dati un analīze	8
2. Sociālo un humanitāro zinātņu potenciāls un sasaiste ar RIS3	9
2.1. Viedās specializācijas stratēģija	9
2.2. Sociālo un humanitāro zinātņu ietekmes ekosistēma	9
2.3. Integrācija citās zinātņu nozarēs	10
2.4. Horizontālais pienesums RIS3	11
3. Latvijas P&I kompetences	13
3.1. Sociālo un humanitāro zinātņu pētniecības finansējums programmu griezumā	13
3.2. Sociālo un humanitāro zinātņu pētniecības finansējums tēmu griezumā	13
3.3. Reģionālais sniegums	15
4. Pētniecības kapacitāte sociālajās un humanitārajās zinātnēs	18
4.1. Cilvēkresursi zinātniskajās institūcijās	18
4.2. Studējošie	20
5. Pētniecības izcilība	24
5.1. Zinātniskās publikācijas sociālajās un humanitārajās zinātnēs	24
5.2. Pētniecības izcilība sociālajās un humanitārajās zinātnēs	28
6. Pētniecības sadarbība	32
6.1. Sadarbība nacionālajā līmenī	32
6.2. Starptautiskā sadarbība	32
6.3. Sekmes "Apvārsnis 2020" ietvarprogrammā	34
7. Izaicinājumi sociālajās un humanitārajās zinātnēs	39
8. Zinātniskās institūcijas	40

Kopsavilkums

Sociālās un humanitārās zinātnes sniedz horizontālu pieešanu piecām Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas (RIS3) jomām. Zinātnes politikas plānošanas un monitoringa nolūkos sociālās un humanitārās zinātnes paralēli tiek pielīdzinātas pārējām RIS3 jomām. SHZ pieņemums RIS3 izpaužas dažādos veidos – attīstot tautsaimniecības transformācijai nepieciešamos cilvēkresursus, izplatot citu jomu pētniecības rezultātus un veicinot pētniecības ietekmi, identificējot problēmas un izaicinājumus sabiedrībā, analizējot darbību, iniciatīvu un organizāciju efektivitāti, kā arī veicot tirgus izpēti. Sociālās un humanitārās zinātnes sniedz nozīmīgu tiešo pieešanu Apvienoto Nāciju Organizācijas Ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM), "Latvija 2030" un Nacionālā attīstības plāna (NAP) mērķu sasniegšanā.

Tematisko grupu griezumā Latvijā ir attīstīta kapacitāte latvistiskā, tautsaimniecības transformāciju pētniecībā un ekonomikā, kultūras un radošajās industrijās, migrācijas un diasporas pētniecībā, iekļaujošā sabiedrībā, pedagoģijā un izglītības tehnoloģijās, publiskā sektora inovācijās, ilgtspējīgā attīstībā, ārpolitikā un starptautiskajās attiecībās, datorlingvistikā un citās sīkāk specializētās jomās. Sociālo un humanitāro zinātņu pētniecība primāri tiek veikta Latvijas Universitātē, kurā darbojas 48 % no SHZ zinātniskā personāla. Nozīmīgas pētnieciskās aktivitātes tiek veiktas arī Latvijas Lauksaimniecības universitātē, Rīgas Tehniskajā universitātē, Daugavpils Universitātē, Rīgas Stradiņa universitātē, Latvijas Mākslas akadēmijā, Latvijas Kultūras akadēmijā, Vidzemes Augstskolā un citās¹ Zinātniskajās institūcijās (ZI).

Pārskata periodā SHZ pētniecība primāri finansēta caur Valsts pētījumu programmām (VPP) 11,7 milj. EUR, Eiropas Savienības ietvarprogrammā "Apvārsnis 2020" 6,9² milj. EUR, kā arī Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektiem (FLPP) 5,8 milj. EUR, kā arī caur pēcdoktorantūras pētniecības atbalsta programmu, praktiskas ievirzes pētījumu programmu, kā arī caur Valsts pārvaldes, Latvijas Bankas un citu institūciju individuāli pasūtītiem pētījumiem.

Viedās specializācijas stratēģijas kontekstā galvenie izaicinājumi SHZ ir kvalitatīvas iesaistes nodrošināšanā starpdisciplināros projektos; horizontālā pieešana veidošanā citu zinātņu nozaru pētniecībā; pētniecības ietekmes iegūšanā un demonstrēšanā; kā arī specifisku, īpaši pieprasītu metožu un prasmju pielietošanā un pārnesē.

Vispārīgi izaicinājumi SHZ, kas veidojas globālu tendenču rezultātā ir zinātnes digitalizācija un nepieciešamība pēc specifiskām prasmēm, nepieciešamība padziļināti specializēties un integrēties globālajā pētniecības vidē, nepieciešamība demonstrēt SHZ pētniecības ietekmi dažādām mērķgrupām, pētniecības datu pārvaldības prasmes. Nacionāli izaicinājumi SHZ ietver pētnieku slodzes (t.sk. administratīvās un mācību), mazo valodu jautājumus, akadēmisko integritāti un godīgumu, kā arī angļu valodas kvalitāti publikācijās.

Atsevišķās nacionālās un starptautiskās programmās īpaši problemātisks ir zemais finansēto projektu īpatsvars. "Apvārsnis 2020" ietvarprogrammā novērojams SHZ projektu trūkums, ko koordinē zinātniskās institūcijas no Latvijas.

¹ Ar pilno sociālo un humanitāro zinātņu jomu pētniecību īstenojošo zinātnisko institūciju sarakstu var iepazīties pārskata 8. nodaļā.

² Iekļauj datus par 2019. gadu.

Ievads

Pārskata kontekstā sociālās un humanitārās zinātnes (SHZ) ir 5. un 6. nozares Latvijas zinātnes nozaru³ un *OECD FoS* klasifikatoros. Latvijas Viedās specializācijas stratēģijā SHZ ir joma ar horizontālu ietekmi uz citām RIS3 jomām. SHZ sniegtais horizontālais piensums izpaužas dažādos līmeņos, tas nav vienmērīgi sadalīts starp RIS3 jomām, piensuma (ietekmes) pilnvērtīga mērīšana ir sarežģīta. Papildu tiešajam horizontālajam piensumam RIS3 jomām SHZ sniedz piensumu sabiedrībai un tautsaimniecībai kopumā, tādēļ politikas plānošanas un monitoringa nolūkos SHZ tiek pielīdzinātas pārējām RIS3 jomām. Piensumu RIS3 virsmērķa sasniegšanai sniedz pētniecība ekonomikā un uzņēmējdarbības vadībā (piemēram, veicot tirgus izpēti, uzlabojot organizāciju un aktivitāšu efektivitāti), darba tirgus un migrācijas pētījumos, zināšanu un inovāciju pārnēsē. Horizontālu piensumu visās RIS3 jomās sniedz dzimumu (*gender*) aspektu pētniecība, uzvedības ekonomika, naratīvu un attieksmju pētniecība, paradumu un lietotāju pieredzes izpēte, kā arī RIS3 jomās veikto pētījumu rezultātu izplatīšana, veicinot pielietojamību pētniecības rezultātiem.

Sociālo un humanitāro zinātņu nozarēs pieprasījumu pēc pētniecības un ietekmes galvenokārt veicina globāli un nacionāla līmeņa sabiedrības izaicinājumi – demokrātijas stiprināšana, kultūras mantojuma saglabāšana un izplatīšana, sabiedrības un tautsaimniecības sociālo un ekonomisko transformāciju veicināšana. Pieprasījumu pēc SHZ attīstījumiem cilvēkresursiem, pētniecības

metodēm un rezultātu izplatīšanas prasmēm veido arī citu nozaru pētījumi, kā arī komerciālais sektors. Ilgtspējīgas attīstības mērķu⁴ kontekstā sociālās un humanitārās zinātnes sekmē sabiedrības transformācijas, iekļaujošu sabiedrību attīstību un ētikas principu ieviešanu, kā arī veicina starpkultūru dialogu⁵. Papildu iepriekšminētajai pievienotai vērtībai no SHZ pētniecības sagaidāma ietekme uz sabiedrību izpratnes veicināšanā par dažādiem procesiem, sociālo un vides izaicinājumu saikņu identificēšanā, plašākas perspektīvas (*phronesis*) veicināšanā sabiedrībai aktuālos tematos, kultūras bagātināšanā, kritiskās domāšanas veicināšanā. Plašāko SHZ ietekmju sasaiste ar tautsaimniecības transformācijas mērķiem ir sevišķi būtiska. Arī Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā "Latvija 2030" norādīts, ka "vides, sociālie un ekonomiskie jautājumi ir savstarpēji cieši saistīti un jārisina vienoti, neatrauti cits no cita".

1

Vispārējs specializācijas jomas raksturojums

1.1. Izmantotie dati un analīze

Monitoringa ietvaros tika veikta SHZ pētījumu tematiskā kartēšana un grupēšana tematiskajās pētījumu jomās, par pamatu izmantojot Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu (FLPP) tēmas, “Apvārsnis 2020” tematiskās grupas, Valsts pētījumu programmu (VPP) tēmas, kā arī 2019. gada 1. augustā organizētās sociālo un humanitāro zinātņu ekspertu darba grupas dalībnieku ekspertīzi. Bibliometriskā analīze primāri balstās uz *Web of Science* datiem, ieskaitot Jauno avotu citējamības indeksu (*ESCI*).

Pārskata sagatavošanā izmantotie datu avoti ir šādi:

- Nacionālā zinātniskās darbības informācijas sistēma (NZDIS);
- zinātnisko publikāciju datubāzes *Web of Science* un *Scopus*;
- Izglītības un zinātnes ministrijas statistikas dati par augstāko izglītību;
- Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas 2014.–2020. gadam (KP VIS);
- Latvijas Zinātnes padomes dati par Fundamentāli lietišķo pētījumu programmu un Valsts pētījumu programmām;
- Eiropas Komisijas *CORDIS* datubāze par “Apvārsnis 2020” projektiem;
- *Eurostat* dati.

2

Sociālo un humanitāro zinātņu potenciāls un sasaiste ar RIS3

2.1. Viedās specializācijas stratēģija

Latvijas Viedās specializācijas stratēģijas mērķis ir valsts tautsaimniecības transformācija ar mērķi palielināt ekonomikas zināšanu ietilpību, investējot

pētniecībā, inovācijās un to sekmēšanas pasākumos. Sākotnēji SHZ ekosistēma ir aprakstīta 2016. gadā publicētā analītiskajā aprakstā⁶.

2.2. Sociālo un humanitāro zinātņu ietekmes ekosistēma

Sociālo un humanitāro zinātņu nozarēs sevišķi nozīmīga loma ir pētniecības ietekmes (*research impact*) jēdzienam, kas ietver visas izmaiņas, ko pētniecība nes gan akadēmiskajā vidē, gan ārpus tās⁷. Kaut gan dažādi pētniecības finansētāji izmanto atšķirīgas pētniecības ietekmes definīcijas, ar jēdzienu tiek saprasts konkrēts labums vai jēga sabiedrībai vai konkrētai mērķgrupai, kas rodas, pateicoties zinātniskajam darbam un rezultātu izplatīšanas pasākumiem. SHZ pētniecībā ietekmes komponentei ir lielāka loma nekā eksaktajās zinātnēs, jo izcilības (bibliometriskie) rādītāji nesniedz pilnvērtīgu ieskatu pētniecības pievienotajā vērtībā. Pētniecības

ietekmes ir sarežģīti piedēvēt un programmu līmenī savienot ar konkrētām pētniecības programmām vai projektiem. Pētniecības ietekmes veicināšanai jāturpina pētniecības ietekmes ceļu (*key impact pathways*) sekmēšana, politikas veidotāju uzrunāšana plašākai zinātnisko pierādījumu izmantošanai, uzlabojot infrastruktūru un ieviešot prasības deponēt publiski finansētas pētniecības datus. Papildus iepriekšminētajam, ņemot vērā SHZ pētniecības nekomerciālo raksturu, būtu nepieciešams pielāgot RIS3 jomu ekosistēmu pieeju SHZ, veidojot pētniecības ietekmes ekosistēmu, attīstot ietekmes ceļus (*key impact pathways*) un savienojumus starp nozares spēlētājiem.

⁶ https://www.izm.gov.lv/images/zinatne/SHZ_SOCIALIE.pdf

⁷ LZP "Ceļā uz ietekmi: palīgmateriāls iesniedzējiem un īstenotājiem", 2018.

Zinātniskā (Akadēmiskā) ietekme

Izmaiņas akadēmiskajā jomā, teoriju vai metodoloģiju pilnveidojumi

Ietekme uz sabiedrību

Kultūras bagātināšana, mainīti priekšstati, valdošais naratīvs, ierosināta diskusija

Ekonomiskā ietekme

Efektīvāks resursu izlietojums, jaunas darba vietas, IKP pieaugums, produktivitātes celšana

Ietekme uz rīcībpolitiku

Izmaiņas politikas/ rīcībpolitikas veidošanā, īstenošanā un izpratnē

Ietekme uz vidi

Mazāks piesārņojums, samazināti CO₂ izmeši

2.1. attēls. Pētniecības ietekmes veidi

Viena no metodēm pētniecības ietekmes konceptualizēšanai ir dažādu pētniecības ietekmes veidu (**skatīt 2.1. attēlu**) ceļu (*pathways*) kartēšana. SHZ pētniecības ietekmes sekmēšanai jāpilnveido vadlīnijas nacionāli finansētu pētījumu īstenošanai; jāuzlabo galvenie pētniecības ietekmes ceļi (*key impact pathways*); jāapkopo un jāizplata rezultātu izplatīšanas un pētniecības ietekmes veiksmes stāsti, veidojot datubāzi ar gadījuma izpētēm (*case studies*),

kas tālāk izmantojamas arī zinātnes komunikācijā; jāizstrādā pētniecības ietekmes monitoringa rādītāji un jāsekmē atvērtās zinātnes aktivitātes, tai skaitā pētniecības datu atkalizmantošana. Pētniecības ietekmes mērīšanai pieejami dažādi rādītāji, t.sk. "Altmetrics" jeb netradicionālie bibliometrijas rādītāji, kas sniedz interesantu ieskatu Latvijas pētnieku rezultātu izplatīšanā sociālajos tīklos un rīcībpolitikas dokumentos, bet praksē nav izmantojami datu trūkuma dēļ.

2.3. Integrācija citās zinātņu nozarēs

Viena no prioritātēm "Apvārsnis 2020" ietvarprogrammā ir SHZ horizontālās integrācijas sekmēšana⁸ citu zinātņu nozaru pētniecības projektos, lai veicinātu risinājumu ieviešanu un apzinātu sekas zinātniskiem atklājumiem. Eiropas sociālo un humanitāro zinātņu alianse (*EASSH*) ir izvērtējusi Eiropas komisijas monitoringa ziņojumus un vāji novērtējusi jēgpilnas SHZ integrācijas progresu⁹, vērstot uzmanību uz izaicinājumiem un nepilnībām, kas arī jāņem vērā, plānojot starpdisciplināritāti nacionālā līmeņa programmās. "Apvārsnis Eiropa" ietvarprogrammā plānots turpināt

virzību uz SHZ integrētu citu nozaru projektos, pievēršot lielāku uzmanību konkrētām, veiksmīgām sadarbības formām. Horizontālās integrācijas iekļaušana "Apvārsnis" ietvarprogrammā dienaskārtībā paver izaicinājumus un iespējas SHZ pētniekiem Latvijā. Mērķtiecīgi piesakoties uz *SSH flagged* konkursiem ārpus sociālo zinātņu programmas (SC6), iespējams pretendēt uz finansējumu mazākas konkurences apstākļos. Izaicinājums rada nepieciešamo prasmju trūkums starpdisciplinārai iesaistei, piemēram, datu analīzes prasmes un juridiskās zināšanas.

⁸ <https://op.europa.eu/s/nMiW>

⁹ http://www.eassh.eu/PDF/PP_on_3report_on_SSH_integrationFNL.pdf

2.4. Horizontālais pienesums RIS3

Sociālo un humanitāro zinātņu **horizontālais pienesums** citām zinātņu nozarēm izpaužas dažādos **līmeņos** un **virzienos**. Viedās specializācija kontekstā tas **nav vienmērīgi sadalīts** starp RIS3 jomām. Starpdisciplināritāte apvieno metodes un zināšanas no dažādām zinātņu vai tematiskajām nozarēm. Sociālo un humanitāro zinātņu pienesumu var identificēt indivīda zināšanu un prasmju līmenī (piem. datorlingvistikas nozarē pieprasījums primāri ir pēc pētniekiem, kam ir zināšanas lingvistikā un programmēšanā). Horizontālais pienesums var veidoties pētījuma (konsorcijs) līmenī, piesaistot SHZ pētnieku citu nozaru pētnieku komandai. Šādā modelī SHZ partneris nereti tiek piesaistīts rezultātu izplatīšanai, rezultātu pārneses un ietekmes veicināšanai. Lielākās pētniecības programmās starpdisciplināritāte var izpausties arī projektu konkursa līmenī, piemēram,

“Apvārsnis 2020” sabiedrības izaicinājumu programmās tiek veidoti papildu tematiskie konkursi SHZ pētniecībai plašākās pētniecības tēmas ietvaros.

Starpdisciplināritāte var izpausties arī dažādos virzienos. Sociālo un humanitāro zinātņu metodes un zināšanas var sniegt pienesumu citu nozaru pētniecībai. Alternatīvi citu zinātņu ekspertīze var sniegt pienesumu SHZ pētniecībai. Visizplatītākā šāda veida starpdisciplināritāte ir ar IKT jomu, piemēram, digitālo humanitāro zinātņu jomā, lielo datu un mākslīgā intelekta izmantošanā pētniecībā.

Detalizētāk analizējot SHZ starpdisciplināro sasaisti ar Latvijas RIS3 jomām, var secināt, ka ievērojami atšķiras horizontālais pienesums dažādām RIS3 jomām. Vāja sasaiste novērojama Viedo materiālu jomā, un spēcīga sasaiste novērojama IKT jomā.

Viedās specializācijas joma	Galvenās starpdisciplinārās tēmas
Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas	Datorlingvistika un valodu tehnoloģijas, izglītības tehnoloģijas, e-demokrātija un e-pārvalde, digitālās humanitārās zinātnes, tehnoloģiju regulēšana un ētika, privātums un datu aizsardzība
Zināšanu ietilpīga bioekonomika	Reģionu attīstība, ilgtspējīga attīstība, lauku attīstība, jūras un okeāna pratība, jūras telpiskā plānošana, piekrastes ekonomika
Viedā enerģētika	Pilsētu un reģionu ilgtspējīgas attīstības plānošana un izvērtēšana, enerģētikas pārejas ietekme uz vidi un sociālekonomisko attīstību, enerģijas patēriņa un tirgus sociālekonomiskā analīze, enerģijas pieejamība un enerģētiskā nabadzība, mobilitātes sistēmu plānošana
Biomedicīna, medicīnas tehnoloģijas, biofarmācija un biotehnoloģijas	Bioētika, sabiedrības veselība, farmakoekonomika, medicīnas vēsture, medicīnas ētika un deontoloģija, mākslas un tēlniecības anatomija, zooantropoloģija
Viedie materiāli, tehnoloģijas un inženiersistēmas	Darba un vides drošība, tirgus pētījumi, apģērbu un tekstila tehnoloģija, materiālu tehnoloģijas un dizains, inženierekonomika, inženierarhitektūra, arhitektoniskā projektēšana, pilsētplānošanas un pilsēt būvniecības pētniecība

3

Latvijas P&I kompetences

3.1. Sociālo un humanitāro zinātņu pētniecības finansējums programmu griezumā

Pārskata periodā Valsts pasūtījuma *top-down* SHZ pētniecība, it sevišķi humanitārajās zinātnēs, primāri finansēta caur **Valsts pētījumu programmām 11,7 milj. EUR** apmērā, kas ir nozīmīgs instruments arī ZI/All sadarbības veicināšanai, jo pārskata perioda laikā radītās VPP ir veidotas, lai iekļautu plašu loku nozares spēlētāju. Latvijā apjomīgākais *Bottom-up* pētniecības finansēšanas instruments ir **Fundamentālo un lietišķo pētījumu projekti (SHZ 5,8 milj. EUR)**, kuros finansēto projektu fokuss ir vērsts uz izcilību. Eiropas Savienības ietvarprogrammā **“Apvārsnis 2020”** 2014.–2019. gadā SHZ pētniecība finansēta **6,9 milj. EUR** apmērā. Nozīmīgs finanšu avots ir arī pēcdoktorantūras pētniecības atbalsta programma, praktiskas ievirzes

pētījumu programma un citas programmas. Sociālo zinātņu pētniecība ar īpaši augstu ietekmi uz rīcībpolitiku bieži tiek finansēta caur dažādu Valsts institūciju pasūtītiem līgumpētījumiem. Pārresoru koordinācijas centrs (PKC) ir izstrādājis datubāzi¹⁰, kurā iekļauti valsts pasūtītie un plānotie pētījumi. Datubāzē iespējams atlasīt pētījumus pēc veida, jomas, pasūtošās institūcijas un citiem parametriem, tomēr datubāzē nav iespējams mašīnlasāmā formātā apkopot informāciju par pētījumu īstenotajiem un pētījumu summām. IZM ir uzsākusi sarunas ar PKC par valsts pasūtīto pētījumu datubāzes pilnveidošanu, papildinot metadatu laukus un nodrošinot publikācijas un pētījumu datu ievietošanu piemērotos repozitorijos.

3.2. Sociālo un humanitāro zinātņu pētniecības finansējums tēmu griezumā

SHZ pētniecības pētījumu jomu (tematisko grupu) griezumā augsts finansējuma īpatsvars ir **kultūras mantojuma**, kā arī **latvistikas un salīdzinošo baltistikas pētījumu** grupās, kurās veiktajai pētniecībai ievērojami atšķiras finansējuma avoti. Latvistikas pētījumi tiek primāri finansēti no Valsts pētījumu programmām, kas rada finansējuma pārtraukumus pētniekiem. Lai risinātu šo izaicinājumu, aktīvi jānodrošina interešu pārstāvniecība

“Apvārsnis” programmās, veidojot tādu programmas saturu kultūras mantojuma konkursos, lai tajos tematiski spētu iesaistīties latvistikas un baltistikas pētnieki. Pētniekiem aktīvāk jāpiedalās Fundamentālo un lietišķo pētījumu projektu (FLPP) konkursos, spējot demonstrēt starptautiskiem ekspertiem nepieciešamību finansēt pētniecību.

Ilgspējīgas attīstības tematiskajā grupā ietilpst Bioekonomikas starpdisciplinārie projekti. Tematiskajā grupā aktīvi darbojas

¹⁰ <http://petijumi.mk.gov.lv/>

LLU, BSC un LU. Programmu griezumā veiksmīgi tiek piesaistīts starptautiskais "Apvārsnis 2020" finansējums un ir vairāki projekti pēcdoktorantūras atbalsta programmā. **Izglītības tehnoloģijās un inovācijās** ir veiksmīgi projekti visās apskatītajās programmās, nodrošinot aktivitāti dažādās karjeras stadijās esošiem pētniekiem. Apakštēmu līmenī tiek pētīts plašs spektrs ar izaicinājumiem, kas aktuāli gan Latvijā, gan starptautiski.

Demogrāfijas, migrācijas un diasporas pētniecības jomā pētnieki, kas primāri, bet ne ekskluzīvi koncentrējas Latvijas Universitātes Diasporas un migrācijas pētījumu centrā, ir spējusi piesaistīt finansējumu no plaša programmu spektra, attīstot šo par nozīmīgu SHZ pētniecības apakšjomu Latvijā. **Publiskā sektora**

pārvaldības un inovāciju tematiskajā grupā tiek attīstīti lietišķie pētījumi, tostarp iesaistot publiskā sektora partnerus ar mērķi radīt gala lietotājiem nepieciešamus risinājumus.

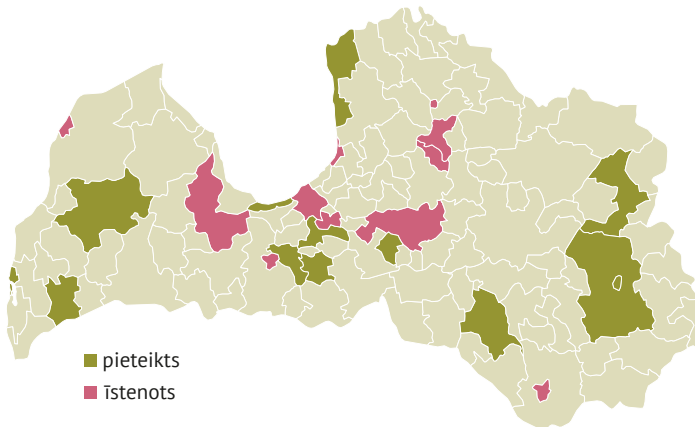
Valodu tehnoloģijas un datorlingvistika ir viena no nozīmīgākajām starpdisciplinārajām pētījumu jomām ar nozīmīgu kapacitāti LU MII un SIA "Tilde". Tabulā atspoguļotie pētījumi neietver visus datorlingvistikas pētījumus, jo IKT projekti netiek kodēti kā starpdisciplinārie SHZ pētījumi. Nozīmīgs pētniecības kapacitātes trūkums ir ekonomikas metožu un makroekonomikas pētniecībā, kur ārpus SSE Rīga un Latvijas Bankas tiek veikts neliels skaits starptautiski konkurētspējīgu pētījumu.

3.3. Reģionālais sniegums

Reģionālajā griezumā SHZ pētniecība koncentrējas Rīgā un Pierīgā. Nozīmīgi projekti, sevišķi humanitārajās zinātnēs, ir arī Rēzeknē, Valmierā, Liepājā, Ventspilī, Daugavpilī un citās pilsētās. “Apvārsnis 2020” ietvarprogrammā novērojams labs projektu pieteikumu pārklājums, bet finansētie projekti koncentrējas Rīgā un Pierīgā, Valmierā, Cēsīs, Priekuļos un Ventspilī. Citu reģionu šķietami zemās sekmes “Apvārsnis 2020” finansējuma saņemšanā daļēji

izskaidrojamas ar zemo kopumā pieteikto projektu skaitu. Ir zināmi vairāki gadījumi, kur reģionālās zinātniskās institūcijās pētnieki pieteikuši vienu vai divus nesekmīgus “Apvārsnis 2020” projektus, kas samazina motivāciju startēt turpmākos projektu konkursos. Ilgtermiņā nepieciešami pasākumi, lai motivētu pētniekus iesniegt vēl pieteikumus, jo ietvarprogrammā kopumā finansējumu saņem <20 % iesniegto pieteikumu.

2020 pieteikumu reģionālais griezumā (pašvaldību griezumā) sociālo un humanitāro zinātņu jomas projektos (pēc pieteicēja atrašanās vietas)

3.1. attēls. “Apvārsnis 2020” pieteikto un īstenoto projektu reģionālais griezumā

3.1. tabula. SHZ tematiskās nišas pēc finansējuma programmas

Pētījumu joma	Pētījumu apakšjomas	FLP	VPP	1112 (Postdok.)	1111 (Prakt. pēt.)	"Apvēršnis 2020"
	Identitātes politika un šķautnes, kolektīvā atmiņa	0%	84%	3%	0%	14%
	Digitālais kultūras mantojums	16%	0%	32%	52%	0%
Kultūras mantojums (izņemot latvistiku un salīdzinošos balistikas pētījumus)	Starpkultūru komunikācija un mazākumtautību perspektīvas, postpadomju studijas	0%	0%	100%	0%	0%
	Biogrāfijas, arheoloģija un karš	67%	0%	0%	33%	0%
	Teoloģija un filozofija	42%	0%	58%	0%	0%
	Naratīvi	100%	0%	0%	0%	0%
	Reģionu attīstība	0%	0%	0%	0%	100%
	Transports/Enerģētika	0%	0%	100%	0%	0%
Ilgspējīga attīstība	Lauksaimniecības un pārtikas starpdisciplinārie pētījumi	20%	0%	0%	0%	80%
	Ainavas un vietas	34%	0%	15%	0%	51%
	Vides un cilvēka attiecības	33%	0%	29%	0%	38%
	Tautsaimniecības transformācija un attīstība, makroekonomika	0%	95%	5%	0%	0%
Latvistika, salīdzinošie balistikas pētījumi	Baltu un mazo tautu valodniecība	13%	82%	4%	0%	1%
	Latvijas un Baltijas literatūra un folklorā	60%	0%	40%	0%	0%

Pedagoģija, Izglītības tehnoloģijas un personalizētā mācīšanās	10%	31%	14%	33%	12%
Demogrāfijas, migrācijas un diasporas pētniecība	21%	41%	28%	0%	11%
Publiskā sektora un pārvaldības inovācijas	Inovatīvi publiskie pakalpojumi un e-pakalpojumi	0%	0%	0%	81%
	Urbānā politika	0%	0%	0%	100%
	Nodokļi un nodokļu politika	60%	0%	40%	0%
Dezinformācija, mediju pratība, kritiskā domāšana	15%	0%	0%	0%	85%
Valodu tehnoloģijas, datorlingvistika*	0%	0%	0%	100%	0%
Iekļaujoša sabiedrība	Nevienlīdzība un sociālā politika, drošumspeja	86%	0%	0%	0%
	Invaliditāte	100%	0%	0%	0%
	Sabiedrības un politiskā uzticēšanās	100%	0%	0%	0%
	Heterogēna sabiedrība	100%	0%	0%	0%
Ārpolitika un aizsardzība, starptautiskās attiecības	19%	56%	25%	0%	0%
Citas politikas zinātnes	0%	0%	41%	0%	59%
Uzņēmējdarbības inovācijas un cilvēkresursu vadība	0%	0%	68%	0%	32%
Māksla, mākslas vēsture un radošās industrijas	0%	0%	0%	0%	0%

* Valodu tehnoloģiju un datorlingvistikas aprēķinā neietilpst IKT projekti, kas nav klasificēti kā starpdisciplināri SHZ projekti.

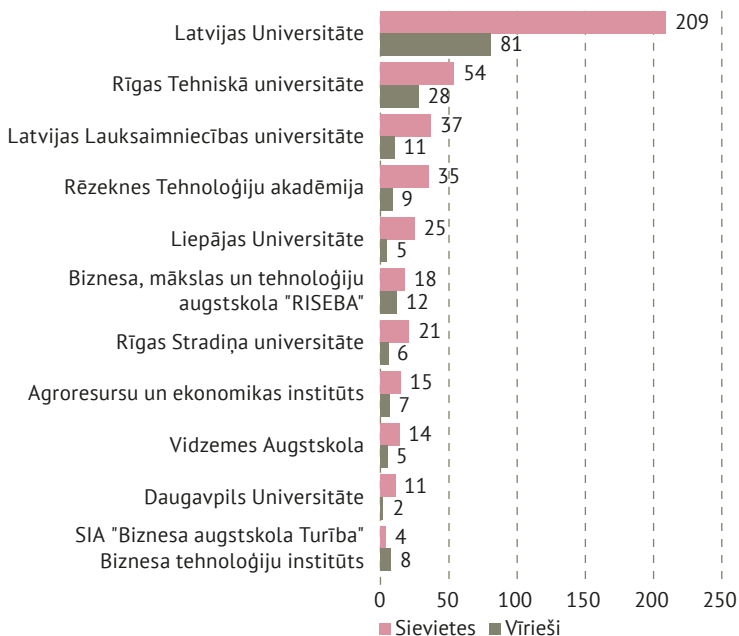
4

Pētniecības kapacitāte sociālajās un humanitārajās zinātnēs

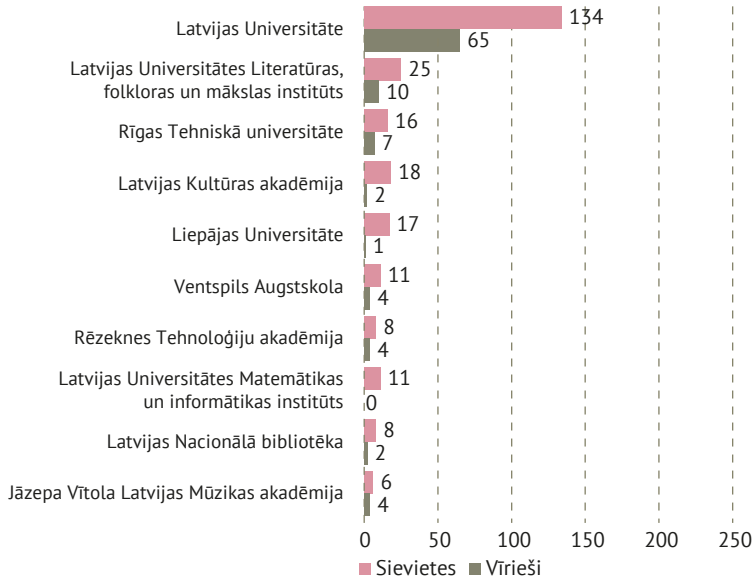
4.1. Cilvēkresursi zinātniskajās institūcijās

Uz 2019. gada aprīli sociālajās un humanitārajās zinātnēs Latvijā nodarbināti 1113 zinātniskā personāla darbinieku, kas veido ap 26 % no kopējā zinātniskā personāla Latvijā. Gan sociālo, gan humanitāro zinātņu zinātniskais personāls koncentrējas Latvijas Universitātē un tās institūtos (**skatīt 4.1. un 4.2. attēlus**), nozīmīgs, bet salīdzinoši mazāks zinātniskā personāla skaits ir RTU, LLU, LKA, LiU, u.c. ZI. SHZ pētnieku īpatsvars no kopējā pētnieku skaita Latvijā ir salīdzinoši zems salīdzinot ar citām ES valstīm (**skat. 4.3. attēlu**). Lietuvā un Igaunijā SHZ pētnieku īpatsvars (PLE) 2017. gadā

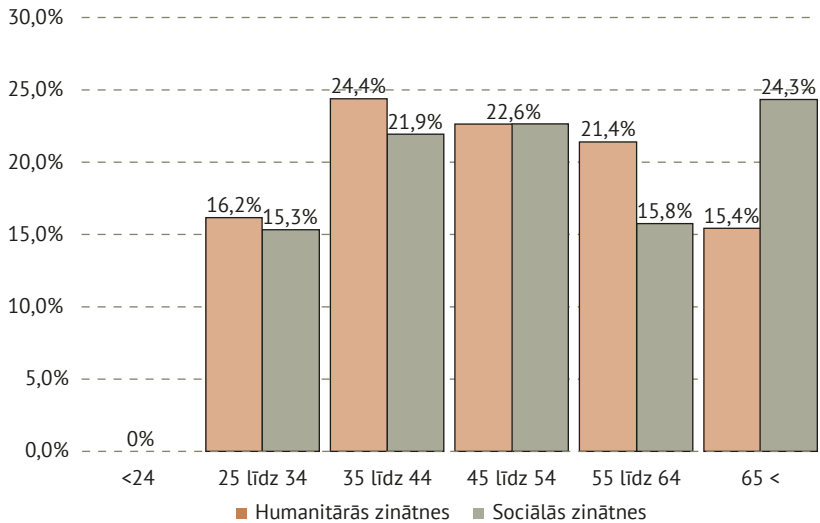
bija 33,1 % un 34,5 %, ievērojami virs Latvijas, kur tikai 22,1 % publiskā un augstākās izglītības sektora pētnieku strādā attiecīgajās zinātņu nozarēs. Dzimumu dimensijā gan sociālajās, gan humanitārajās zinātnēs skaitliski dominē sievietes. Tomēr pastāv izņēmumi, piemēram, biznesa augstskola "Turība", kur pētniecībā skaitliski labāk pārstāvēti vīrieši. Analizējot zinātniskā personāla vecumstruktūru, jānorāda uz salīdzinoši augsto 65+ un nelielo 25–34 īpatsvaru sociālajās zinātnēs (**skatīt 4.4 attēlu**). Zinātniskā personāla sadalījums pēc ievēlētā amata (**skatīt 4.5. attēlu**) būtiski neatšķiras no citām RIS3 jomām.

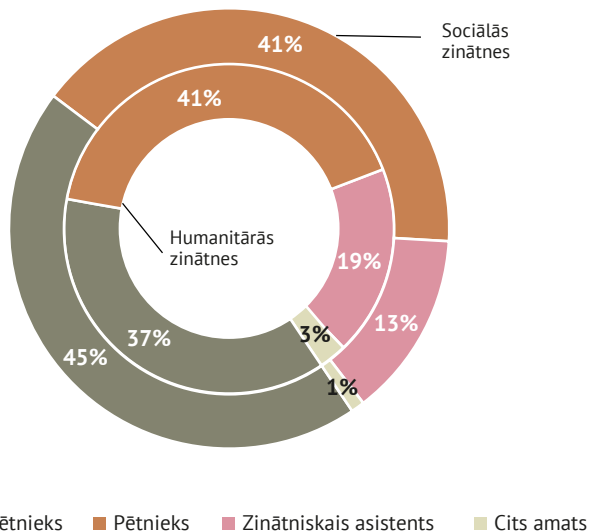
4.1. attēls. Zinātniskā personāla skaits un dzimumu struktūra sociālajās zinātnēs zinātniskajās institūcijās ar vismaz 10 nozares zinātniskā personāla (Aptuveni dati, NZDIS, 2019)

4.2. attēls. Zinātniskā personāla skaits un dzimumu struktūra **humanitārajās zinātnēs** zinātniskajās institūcijās ar vismaz 10 nozares zinātniskā personāla (Aptuveni dati, NZDIS, 2019)

4.3. attēls. Vecuma struktūra zinātniskajam personālam sociālo un humanitāro zinātņu nozarēs (NZDIS, IZM filtri, 2019)

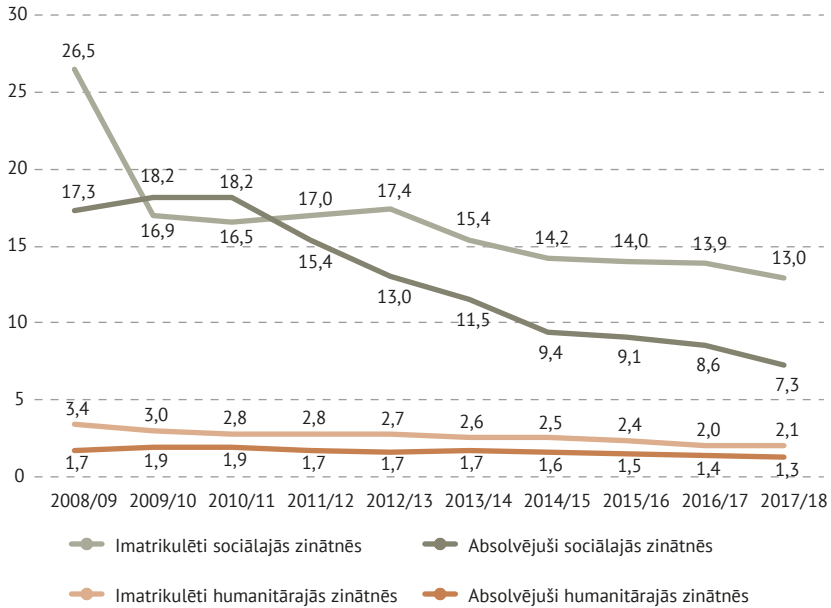
4.4. attēls. Zinātniskā personāla sadalījums pēc ievēlētā amata sociālo un humanitāro zinātņu nozarēs (NZIDIS, IZM filtri, 2019)

4.2. Studējošie

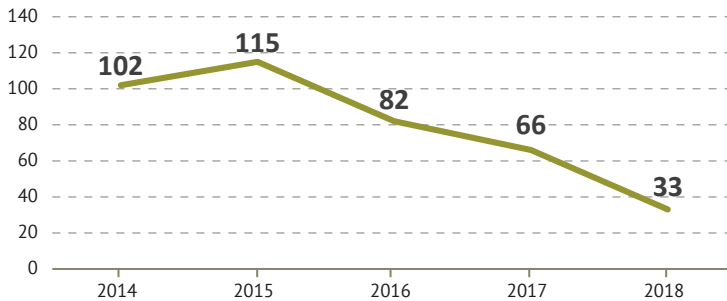
P&I sistēmas ilgtspējīgas attīstības pamatā ir stabila cilvēkkapitāla ataudze. Kopumā Latvijā grādu vai kvalifikāciju ieguvušo studentu skaits kopš 2007. gada ir ievērojami sarucis. Līdzīga tendence novērojama arī SHZ – sevišķi straujš studējošo skaita kritums ir sociālajās zinātnēs, kas primāri skaidrojams ar budžeta vietu samazinājumu. Atšķirībā no citām RIS3 jomām sociālajās zinātnēs ir vājāka sasaiste starp absolventu skaitu un nākotnes cilvēkresursu kapacitāti pētniecībai. Tas ir tādēļ, ka sociālo zinātņu programmās ir relatīvi augsts studējošo skaits, no kuriem augsts īpatsvars turpinās karjeru ārpus pētniecības.

Problemātiska situācija novērojama, salīdzinot imatrikulēto studentu un absolventu skaitu sociālajās zinātnēs

(**skatīt 4.5. attēlu**). Absolūtos skaitļos šī plaša nav tik liela kā citās RIS3 jomās, toties tendence ir strauja. Palielinoties konkurencei un budžeta vietām, kā arī sākoties ekonomikas lejupslīdei, sagaidāma strauja plaisas sašaurināšanās. SHZ doktorantūras absolventu dinamika ir kritiska (**skatīt 4.6. attēlu**), absolventu skaitam strauji samazinoties pēc 2014. gada ES doktorantūras studentu mērķstipendiju programmas beigām. Problemātiskā situācija ar doktorantūras absolventu skaitu iezīmējās arī tematiskajā griezumā, kur salīdzinoši augsta aktivitāte novērojama pedagogijā, vadībzinātnē, vadībzinātnē un ekonomikā, bet salīdzinoši nedaudz pētnieki absolvē doktorantūru juridisko zinātņu un starpdisciplinārās jomās.

4.5. attēls. Studējošo skaita dinamika sociālajās un humanitārajās zinātnēs pēdējos 10 gados (tūkstoši studējošie)

4.6. attēls. Kopējais doktorantūras absolventu skaits sociālo un humanitāro zinātņu tēmās 2014.–2018. gadā

Visplašāko studiju programmu loku sociālajās un humanitārajās zinātnēs piedāvā Latvijas Universitāte. Līdzīgs programmu skaits ir Daugavpils Universitātei, Rīgas Stradiņa universitātei, Liepājas Universitātei, Rīgas Tehniskajai universitātei (**skatīt 4.1. tabulu**).

Apakšnozaru griezumā visvairāk studiju programmu ir ekonomikā un uzņēmējdarbībā. 2017./2018. gadā SHZ tika piedāvātas 56 doktora līmeņa studiju programmas, no kurām 18 bija Latvijas Universitātē.

4.1. tabula. Studiju programmu skaits sociālo un humanitāro zinātņu jomās (2017./2018. gadā, MK332 klasifikācijas līmeņi 43–51)

	Psiholoģija	Ekonomika un uzņēmējdarbība	Izglītības zinātnes	Socioloģija un sociālais darbs	Tiesību zinātne	Politikas zinātne	Sociālā un ekonomiskā ģeogrāfija
LU	4	16	14	6	7	9	
DU	3	5	14		2	1	1
RSU	2	5	1	4	6	4	
LiepU		2	15				
RTU		25	1				
RTA		6	5		2	1	
BSA	1	5			4	3	
LLU		8	4	3		1	
RISEBA		15					
RIA					12		
TSI		11					
BAT		4			2	2	
LKrA		1	2	1			
VEA		4					
BA		8					
LKuA							
JVLMA							
EKA		3				1	
VIA		4					
LMāA							
RARZI							
LNA A							
RAI		2					
REA		2					
ISMA		2					
LA							
Kopā	10	128	56	14	35	22	1

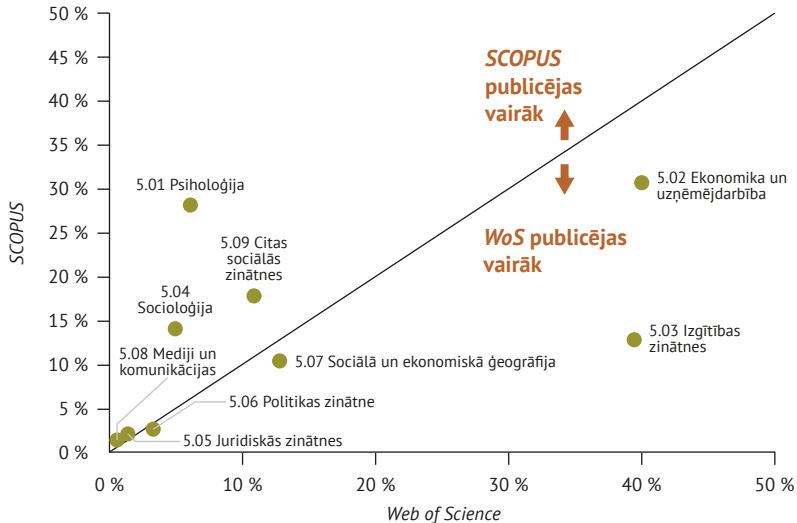
Plašsaziņas līdzekļi un komunikācija	Citas sociālās zinātnes, to skaitā starptozaru sociālās zinātnes un militārā zinātne	Vēsture un arheoloģija	Valodniecība un literatūrzinātne	Filozofija, ētika un reliģija	Mūzika, vizuālās mākslas un arhitektūra	Citas humanitārās un mākslas zinātnes, to skaitā radošās industrijas zinātnes	Kopā
4	4	3	22	6	1		96
		3	8		2		39
8	3				2		35
	1		4		6		28
			1			1	28
1	2	1	2		1		21
	1				2		16
							16
1					1		17
							12
							11
2							10
	1			2	1		8
			4				8
							8
					5	1	6
					5		5
							4
							4
					3		3
				3			3
	2						2
							2
							2
							2
				1			1
16	14	7	41	12	29	2	387

5.1. Zinātniskās publikācijas sociālajās un humanitārajās zinātnēs

Papildu piesaistītajam finansējumam nozīmīgs rādītājs sociālo un humanitāro zinātņu pētniecības aktivitātes un izcilības mērīšanā ir *Scopus* un *Web of Science (WoS)* indeksētas zinātniskās publikācijas žurnālos un konferenču rakstu krājumos. Bibliometriskie rādītāji tiek izmantoti, jo tie sniedz ieskatu pētniecības aktivitātē un ietekmē. Atšķirībā no citām zinātņu nozarēm sociālo zinātņu bibliometriskajiem rādītājiem ir vājākas korelācijas ar alternatīviem pētniecības ietekmju investējumiem. Humanitārajās zinātnēs šīs korelācijas ir vēl zemākas¹¹. Tomēr publikāciju skaits un citējamība ir svarīgi rādītāji arī SHZ, jo tie labi demonstrē integrāciju starptautiskajā

pētniecības telpā, tematu salāgotību ar pasaulē aktuālajiem tematiem, kā arī pētnieku un institūciju līmenī sniedz priekšrocības, pretendējot uz finansējumu pētniecības projektu konkursos. Lai saglabātu konsistenci ar citiem RIS3 jomu pārskatiem, pārskata ietvaros tiek izmantoti *Web of Science* bibliometriskie dati par periodu no 2014. līdz 2018. gadam. *WoS* datubāze tiek labāk indeksētas SHZ publikācijas salīdzinājumā ar *Scopus* datubāzi. Tomēr pastāv ievērojamas atšķirības apakšnozaru griezumā starp abām datubāzēm (**skatīt 5.1. attēlu**). Humanitārajās zinātnēs kopumā publikāciju īpatsvars abās datubāzēs ir līdzīgs.

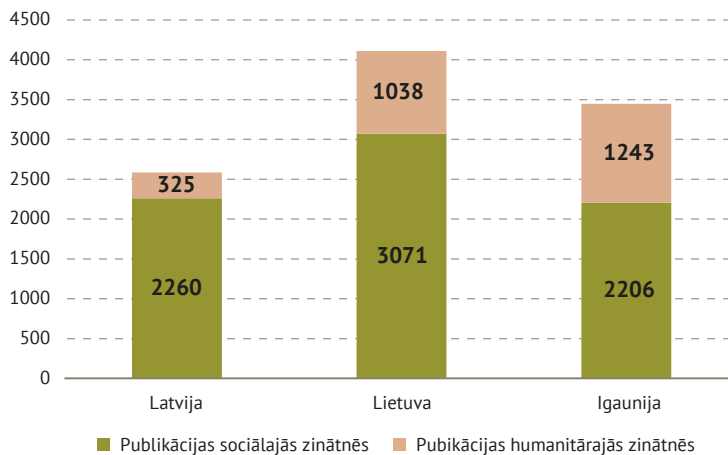
5.1. attēls. Sociālo zinātņu publikāciju īpatsvars nozaru grupas publikāciju kopskaitā (2013.–2017.)

Latvijas zinātnisko publikāciju sniegums sociālajās zinātnēs ir skaitliski pielīdzināms Igaunijai (**skatīt 5.2. attēlu**), gūstot salīdzinoši augstu sniegumu arī ražīgumā¹². Humanitārajās zinātnēs publikāciju skaits un citējamība visās valstīs ir salīdzinoši neliela, tomēr Latvija humanitāro zinātņu publikāciju skaitā ievērojami atpaliek gan Baltijas valstu vidū, gan ES-28. Apskatot kopējo SHZ publikāciju skaitu dinamiku (**skatīt 5.3. attēlu**), no 2012. gada ir manāma diverģence, Latvijai atpaliekot no pārējām Baltijas valstīm. Ievērojama atšķirība novērojama arī citēto publikāciju īpatsvara atšķirībās (**skatīt 5.4. attēlu**). No pārskata periodā sociālajās zinātnēs publicētajām Latvijas publikācijām tikai 22,9 % ir citētas vismaz vienu reizi. Salīdzinājumam: Lietuvā 44,3 % un Igaunijā 51,5 % publikāciju ir vismaz viens citējums. Līdzīga plaša ar citām Baltijas valstīm novērojama top 10 % žurnālos publicēto publikāciju īpatsvarā. Latvijai ir salīdzinoši augsts

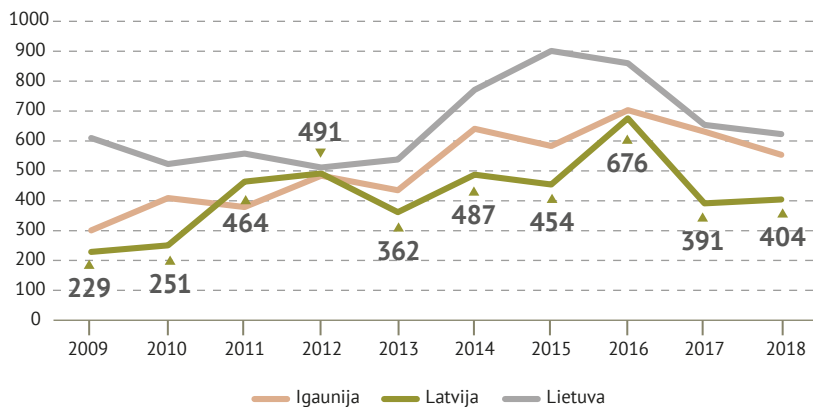
SHZ publikāciju īpatsvars pret visu nozaru kopējo publikāciju skaitu (**skatīt 5.5. attēlu**), kas daļēji izskaidrojams ar kopumā visās nozarēs nelielo publikāciju skaitu un cilvēkresursu koncentrāciju SHZ.

Jauno avotu citējamības indekss (*Emerging Sources Citation Index – ESCI*) ir *Web of Science* žurnālu datubāze, kurā tiek indeksēti kvalitatīvi žurnāli, kas neatbilst citu *WoS Core* collection datubāžu kritērijiem. Šajā datubāzē gan Latvijā, gan pasaulē ir augstāks sociālo un humanitāro zinātņu žurnālu un publikāciju īpatsvars (**skatīt 5.5. attēlu**). 2014.–2018. periodā tikai *ESCI* datubāzē indeksētas vien 0,2 % no kopējām sociālo zinātņu publikācijām. Tas, iespējams, izskaidrojams ar nelielo skaitu vietējo žurnālu, kas iekļauti šajā indeksā. Iespējams, nākotnē jāveic aktivitātes, lai iekļautu vairāk Latvijas žurnālu šajā datubāzē.

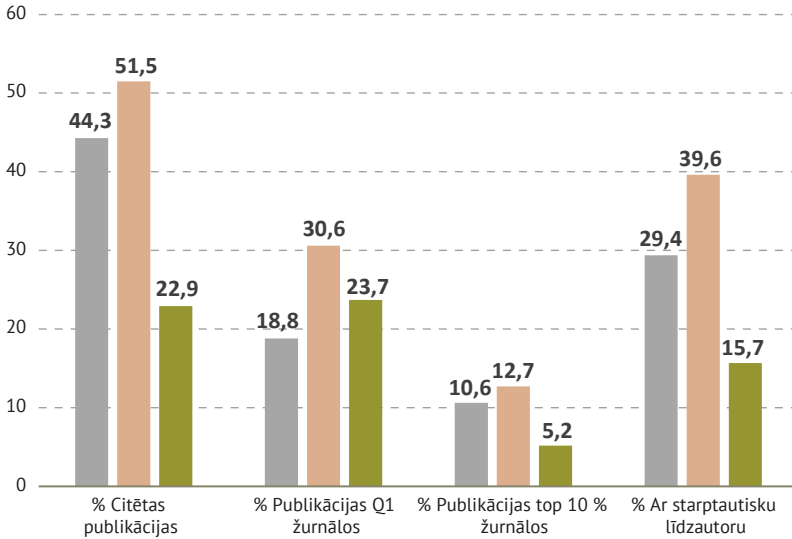
¹² IZM Aprēķins: Igaunija – 1,81; Latvija – 2,29 sociālo zinātņu publikācijas (*Web of Science*, 2016–2017) uz 1 augstākās izglītības sektora zinātniskā personāla PLE (*Eurostat*, 2016).

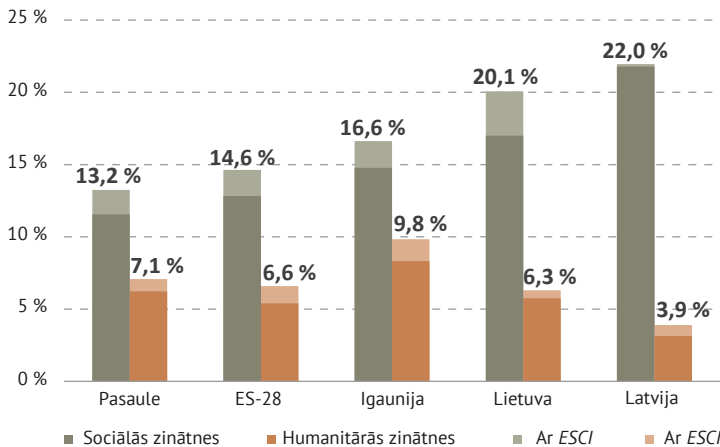
5.2. attēls. Publikāciju kopskaits sociālajās un humanitārajās zinātnēs Baltijas valstīs (*Web of Science*, 2014.–2018. gads)

5.3. attēls. Publikāciju skaita dinamika sociālajās un humanitārajās zinātnēs Baltijas valstīs (*Web of Science*, 2009.–2018. gads)

5.4. attēls. Zinātniskās publikācijas sociālajās zinātnēs Baltijas valstīs (*Web of Science*, 2009.–2018. gads)

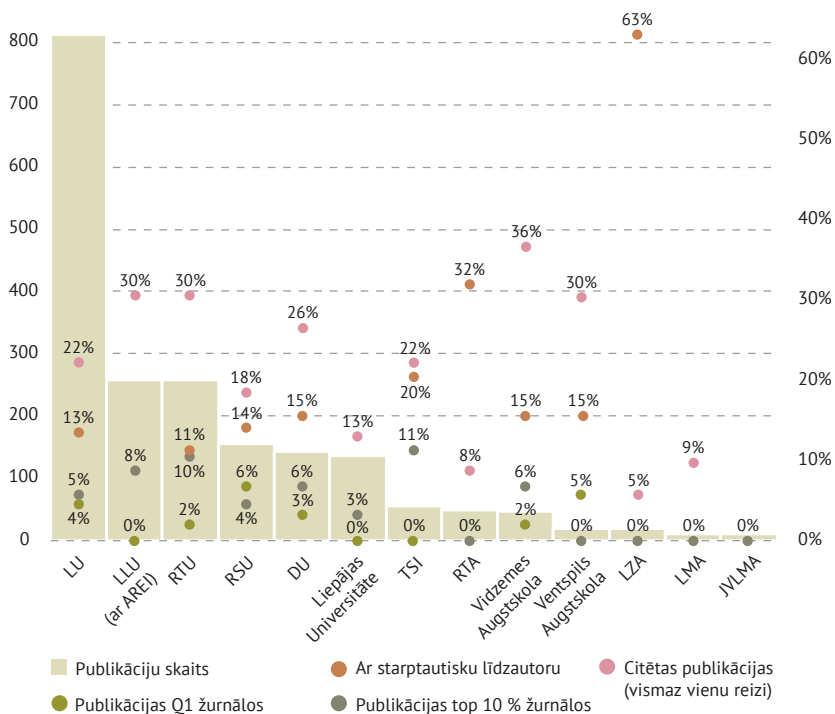
5.5. attēls. Zinātnisko publikāciju īpatsvars sociālajās un humanitārajās zinātnēs no kopējā publikāciju skaita Baltijas valstīs, ES un pasaulē (*Web of Science*, 2014.–2018. gads)

5.2. Pētniecības izcilība sociālajās un humanitārajās zinātnēs

Zinātnisko institūciju griezumā pētniecība ir koncentrēta ZI ar augstu zinātnē nodarbināto skaitu. Latvijas Universitātes pētnieki 2014.–2018. periodā publicējuši (41 %) no SHZ publikācijām (**skatīt 5.6. attēlu**). Internacionalizācijā (mērot pēc publikāciju skaita ar starptautisku līdzautoru) relatīvi vājš sniegums ir LLU un Liepājas Universitātei. Publikāciju īpatsvarā ar vismaz vienu citējumu labi rezultāti (~30 %) ir LLU, RTU un Vidzemes Augstskolai, tomēr jāpiebilst, ka gandrīz visās zinātniskajās institūcijās atsevišķiem pētniekiem ir ļoti augsts pašcītējumu skaits¹⁵.

Tēmu (apakšnozaru) griezumā novērojama korelācijas neesamība starp publikāciju

skaitu un izcilību (**skatīt 5.7. attēlu**). Pārskata periodā liels publikāciju skaits ir pedagoģijas un izglītības zinātnēs (848) un ekonomikā (646). Citējamības un *Category Normalized Citation Impact* griezumā abās apakšnozarēs ir ievērojamas atšķirības starp dažādu institūciju rezultātiem. Pedagoģijas un izglītības zinātnēs labs sniegums ir LLU un Daugavpils Universitātei. Ekonomikā labi rezultāti ir vairākām zinātniskajām institūcijām, bet kvalitātē manāmi atpaliek LU un RSU, kurām abām rakstu īpatsvars ar vismaz vienu citējumu nesasniedz pat 20 %. Vadības zinātnē, kur Latvijai ir salīdzinoši augsta izcilība, kopējos rezultātus ievērojami paceļ RTU.

5.6. attēls. SHZ zinātniskās publikācijas nozaru lielākajās zinātniskajās institūcijās (*Web of Science*, 2014.–2018. gads)

Sociālās zinātnes

5.1. tabula. Top 6 WoS indeksētie žurnāli un konferenču rakstu krājumi pēc publikāciju skaita, kuros visvairāk publicētas publikācijas **sociālo zinātņu** jomā no Latvijas (*Web of Science*, 2014.–2018. gads). Žurnāli bez indeksētiem rakstu publikāciju citējumiem nav iekļauti.

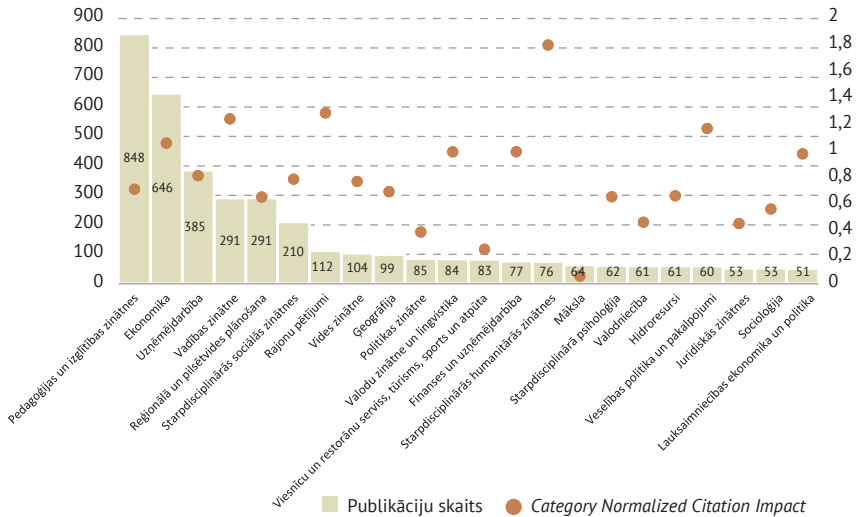
Zinātniskais žurnāls vai rakstu krājums	Izdevējs	Publikāciju skaits	Citējumi	Citēti dokumenti (%)	Category normalized citation impact	Journal normalized citation impact
NEW CHALLENGES OF ECONOMIC AND BUSINESS DEVELOPMENT – 2017: DIGITAL ECONOMY	LU	62	3	4,84	0,14	0
NEW CHALLENGES OF ECONOMIC AND BUSINESS DEVELOPMENT – 2016	LU	57	13	15,79	0,39	0
SOCIETY, INTEGRATION, EDUCATION, VOL I, 2014	RTA	50	5	10	0,13	0,75
EUROPEAN INTEGRATION STUDIES	Kauņas Tehnoloģiju universitāte	43	28	39,53	0,13	1,11
SOCIETY, INTEGRATION, EDUCATION, VOL II, 2014	RTA	37	7	13,51	0,25	1,41
RURAL ENVIRONMENT, EDUCATION, PERSONALITY. (REEP)	LLU	36	8	19,44	0,64	1,13

¹³ Pašcitējumu skaits nav viennozīmīgi negatīvs rādītājs. Skat. Van Noorden, Richard, and Chawla D. Singh. "Hundreds of extreme self-citing scientists revealed in new database." *Nature* 572, no. 7771 (2019): 578.

Humanitārās zinātnes

5.2. tabula. Top 5 WoS indeksētie žurnāli un konferenču rakstu krājumi pēc publikāciju skaita, kuros visvairāk publicētas publikācijas **humanitāro zinātņu** jomā no Latvijas (*Web of Science*, 2014.–2018. gads). Žurnāli bez rakstu publikāciju citējumiem nav iekļauti.

Zinātniskais žurnāls vai rakstu krājums	Izdevējs	Publikāciju skaits	Citējumi	Citēti dokumenti (%)	Category Normalized Citation Impact	Journal Normalized Citation Impact
LANDSCAPE ARCHITECTURE AND ART	LLU	31	8	16,13	0,45	0,94
SOCIETY, INTEGRATION, EDUCATION, VOL IV	RTA	27	0	0	0	0
JOURNAL OF BALTIC STUDIES	AABS	27	35	59,26	2,89	1,43
INTERNATIONAL CONFERENCE; MEANING IN TRANSLATION: ILLUSION OF PRECISION, MTIP2016	RTU	19	13	47,37	0,76	0,40
INTERLITTERARIA	Tartu Universitāte	18	6	22,22	0,37	1,40

5.7. attēls. Publikāciju kopskaits un *Normalized Citation Impact* SHZ tēmu salīdzinājumā (*Web of Science*, 2014.–2018. gads)

Kopumā zinātnisko publikāciju rādītāji SHZ atspoguļo gan kapacitātes, gan kvalitātes dimensiju tēmu un zinātnisko institūciju līmenī. Latvijas Universitāte izceļas ar lielu pētniecības kapacitāti plašā jomu spektrā, veidojot lielu daļu publikāciju pat salīdzinoši mazās nišas tēmās. Lielajās SHZ tēmās aktīvi publicējas LU, LLU, RTU un RSU. Tomēr iekš katras tēmas augsti izcilības rādītāji parasti ir tikai 1 vai 2 universitātēm. Universitātēm būtu jāapsver iespēja ieguldīt izcilības stiprināšanā sev stratēģiski svarīgās apakšnozarēs, tādējādi nodrošinot nacionālā līmenī

institūciju pētniecības specializāciju. Lai gan pozitīvi vērtējams kopējais publikāciju skaita pieaugums, manāma diverģence no Igaunijas un Lietuvas, kas primāri risināma, palielinot cilvēkresursus starptautiski aktuālās tēmās, mudinot publicēties pētniekus ar nelielu skaitu indeksētām publikācijām vai bez tām un iekļaujot neindeksētus žurnālus *Scopus/WoS* (t.sk. *ESCI*) datubāzēs. Humanitārajās zinātnēs jāturpina veicināt akadēmisko publicēšanos, paralēli meklējot alternatīvus veidus, kā mērīt pievienoto vērtību sabiedrībai un publisko ieguldījumu efektivitāti.

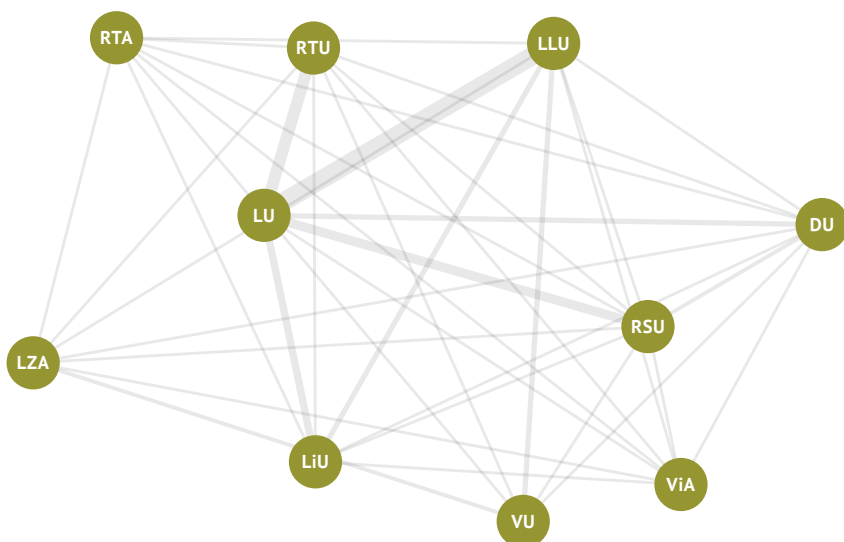
6

Pētniecības sadarbība

6.1. Sadarbība nacionālajā līmenī

Sociālajās un humanitārajās zinātnēs sadarbība starp dažādām zinātniskajām institūcijām Latvijā aktīvi notiek caur Valsts pētījumu programmām un citiem kopīgiem projektiem, tomēr pēc

bibliometriskajiem datiem var secināt, ka reti tiek veidotas starpinstitucionālas kōppublikācijas nacionālā mērogā. Salīdzinoši laba sadarbība ir LU un LLU pētniekiem (**skatīt 6.1. attēlu**).

6.1. attēls. Kōppublikācijas sociālajās un humanitārajās zinātnēs Latvijas zinātniskajām institūcijām (*Web of Science*, 2014.–2018. gads)

6.2. Starptautiskā sadarbība

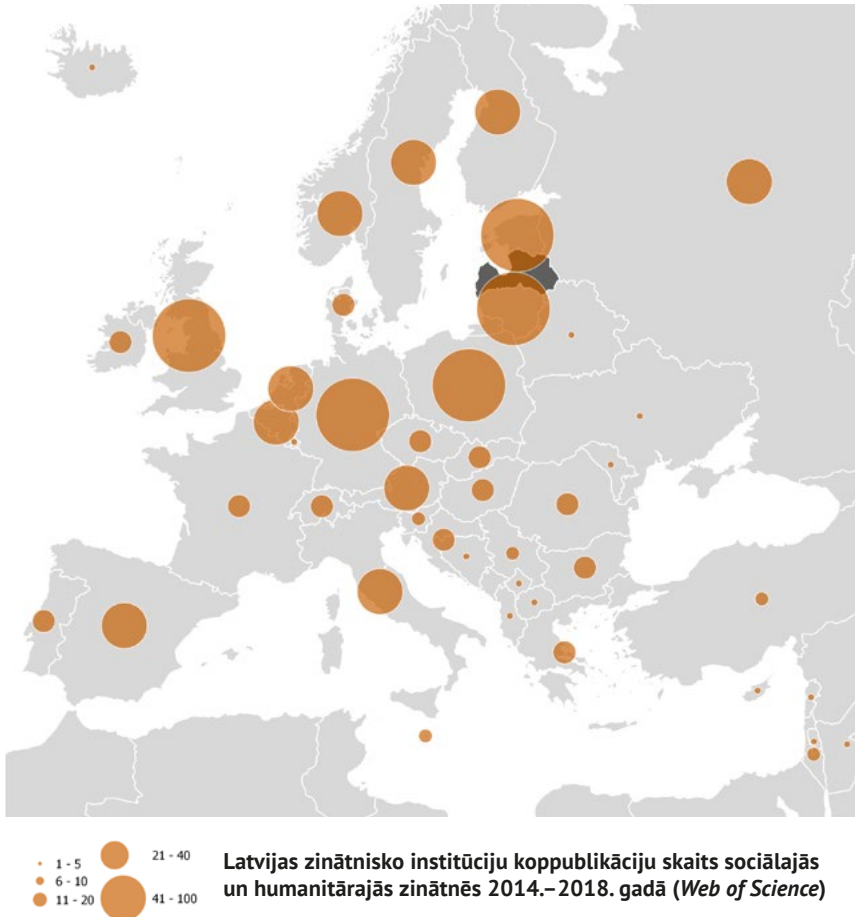
Viens no starptautiskās sadarbības rādītājiem ir publikāciju īpatsvars ar starptautisku līdzautoru. Visā pasaulē sociālajās un humanitārajās zinātnēs

šis rādītājs ir relatīvi zems. Latvijā SHZ rakstu īpatsvars ar starptautisku līdzautoru ir zemāks par visām RIS3 jomām, izņemot Viedo enerģētiku, un

ievērojami zemāks par jomas vidējo ES-28. SHZ jomās Latvijas pētnieki visaktīvāk starptautiski sadarbojas ar pētniekiem no Lielbritānijas un Lietuvas, kur ar katru no valstīm pārskata periodā indeksēta 61 koppelikācija (**skatīt 6.2. attēlu**). Aktīva sadarbība tiek veikta arī ar Vāciju, Igauniju, Poliju, Krieviju un ASV. Analizējot aktīvākās sadarbības valstis,

īpaši izceļas augstā koppelikāciju kvalitāte ar Lielbritāniju, kur 73,1 % no publikācijām ir vismaz viens citējums un 47,7 % publikāciju ir publicētas Q1 žurnālos. Pētniekiem un nozares ministrijai arī pēc Lielbritānijas izstāšanās no Eiropas Savienības būtu jāturpina aktīvi sadarboties ar valstī dzīvojošajiem diasporas pētniekiem.

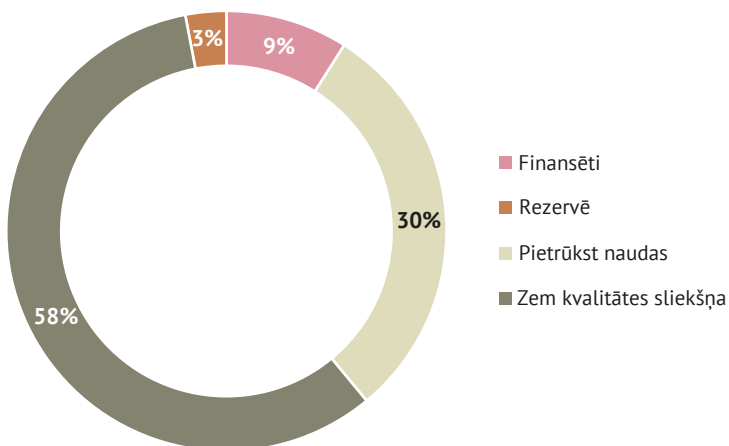

6.2. attēls.

6.3. Sekmes “Apvārsnis 2020” ietvarprogrammā

ES pētniecības un inovācijas atbalsta ietvarprogrammā “Apvārsnis 2020” specifiska sociālo un humanitāro zinātņu pētniecība tiek primāri finansēta caur 6. Sabiedrības izaicinājumu (SC6) – “Eiropa mainīgā pasaulē – novatoriska, iekļaujoša un domājoša sabiedrība”. Paralēli SHZ pētnieki var pretendēt uz “horizontālo” finansējumu citās programmās. SHZ pētnieki var startēt arī izcilības pīlāra programmās (ERC,

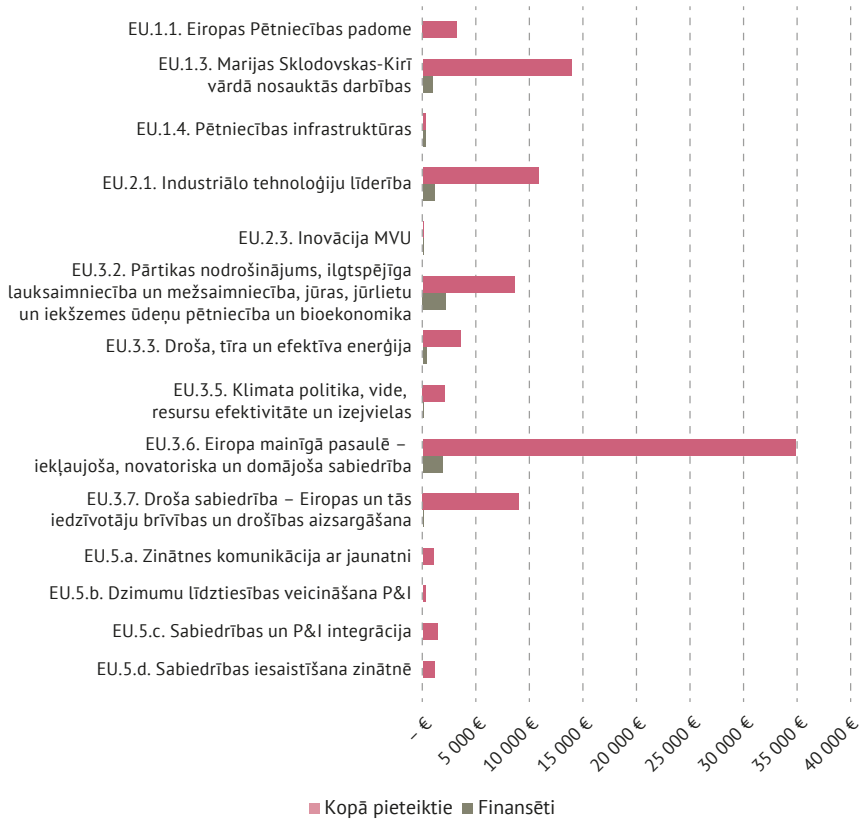
MSCA). Latvijas sekmes SC6 ir salīdzinoši augstas, 14 projektos iegūstot 2,07 milj. EUR, jeb 0,31 % no kopējā programmā pieejamā finansējuma. No 14 SC6 projektiem 9 ir pētniecības projekti, kuros kopējais Latvijas partneriem piešķirtais EK finansējums ir 1,67 milj. EUR (**skatīt 6.3. attēlu**). Visvairāk virssliekšņa projektus SC6 pieteikusi Latvijas Universitāte (13 projektus); DU, RSU, RTU (4 projektus katru) un LKA (3 projektus).

6.3. attēls. Projektu sadalījums pēc statusa “Apvārsnis 2020” 6. sabiedrības izaicinājumā no 2014. gada līdz 2019. gada 24. jūlijam

Paralēli SC6 projektiem Latvijas SHZ pētnieki aktīvi iesaistās starpdisciplinārā 3. sabiedrības izaicinājuma (SC3) programmā “Pārtikas drošība, ilgtspējīga lauksaimniecība un mežsaimniecība, jūrniecība un kuģniecība, iekšējo ūdeņu pētniecība un bioekonomika”, “LEIT” un citās programmās. Pēc IZM aprēķiniem, neiekļaujot koordinēšanas un atbalsta aktivitātes (CSA) un ERA-NET Cofund projektus, “Apvārsnis 2020” programmās SHZ pētniecības projekti ieguvuši

6,9 milj. EUR. No 389 pieteiktajiem projektiem 42 % ir virssliekšņa (**skatīt 6.4. attēlu**). Institūciju griezumā augstas sekmes piesaistītājā finansējumā un īstenoto projektu skaitā ir Latvijas Universitātei, SIA “LETA” un BSC.

6.4. attēls. Pieteiktie un finansētie SHZ projekti visās “Apvārsnis 2020” programmās¹⁴ no 2014. gada līdz 2019. gada 24. jūlijam (tūkstoši EUR)

¹⁴ IZM aprēķini, individuāli kodējot SHZ projektus pēc programmas, nosaukuma un iesniedzēja.

6.1. tabula. Piešķirtais finansējums, projektu skaits un sekmība SHZ projektu iesniedzējiem visās "Apvārsnis 2020" programmās

Organizācija	Piešķirtais finansējums	Pieteikti	Finansēti
<i>LETA</i>	1 166 250,00 €	3	1
<i>LATVIJAS UNIVERSITĀTE</i>	1 127 233,28 €	55	6
<i>NODIBINĀJUMS BALTIC STUDIES CENTRE</i>	798 056,25 €	9	3
<i>RIGA MUNICIPAL AGENCY "RIGA ENERGY AGENCY"</i>	393 468,75 €	3	1
<i>DAUGAVPILS UNIVERSITĀTE</i>	386 641,25 €	10	2
<i>ZEMNIEKU SAEIMA</i>	380 001,25 €	3	3
<i>RIGAS STRADINA UNIVERSITĀTE</i>	353 938,00 €	7	2
<i>BALTIC OPEN SOLUTIONS CENTER</i>	324 463,75 €	5	2
<i>STOCKHOLM SCHOOL OF ECONOMICS IN RIGA SIA</i>	296 312,50 €	3	1
<i>SIA DATORZINĪBU CENTRS</i>	230 068,44 €	3	1
<i>VIDES AIZARDZĪBAS UN REGIONĀLAS ATTĪSTĪBAS MINISTRIJA</i>	206 250,00 €	2	1
<i>LATVIJAS LAUKSAIMNIECĪBAS UNIVERSITĀTE</i>	172 708,75 €	6	1
<i>LATVIJAS KULTURAS AKADEMIJA</i>	161 862,50 €	6	1
<i>BALTIJAS VIDES FORUMS</i>	151 175,00 €	3	1
<i>LATVIJAS TEHNOLĒGISKAIS CENTRS NODIBINĀJUMS</i>	119 723,75 €	5	3
<i>RIGAS DOME</i>	107 960,00 €	5	1
<i>TUKUMA NOVADA DOME</i>	107 500,00 €	2	1
<i>VIDZEMES PLANOSANAS REĢIONS</i>	86 187,50 €	10	1
<i>SABIEDRĪBA AR IEROBEZOTU ATBILDĪBU SUNĒGĪS</i>	71 428,75 €	1	1
<i>AGRORESURSU UN EKONOMIKAS INSTITŪTS</i>	68 562,50 €	2	1
<i>VALSTS AKCIJU SABIEDRĪBA LATVIJAS JURAS ADMINISTRĀCIJA* MARITIME ADMINISTRATION OF LATVIA MAL</i>	57 628,75 €	1	1
<i>LATVIJAS UNIVERSITĀTES AĢENTŪRA LATVIJAS UNIVERSITĀTES BIOLĒGIJAS INSTITŪTS</i>	55 537,50 €	2	2
<i>LATVIJAS LAUKU FORUMS</i>	53 687,50 €	1	1
<i>LATGOLYS STUDENTU CENTRS</i>	27 000,00 €	1	1

6.2. tabula. "Apvārsnis 2020" – SC6 finansētie projekti Latvijā (uz 24.07.2019.)

Organizācija	Projekta nosaukums	Projekta veids	EK finansējums Latvijas partnerim
VALSTS AKCIJU SABIEDRIBA LATVIJAS JURAS ADMINISTRĀCIJA	<i>The Once Only Principle Project</i>	IA	57,629 €
DAUGAVPILS UNIVERSITĀTE	<i>Cultural Heritage and Identities of Europe's Future</i>	RIA	313,500 €
RIGAS STRADINA UNIVERSITĀTE	<i>CLOSING THE GAP BETWEEN FORMAL AND INFORMAL INSTITUTIONS IN THE BALKANS</i>	RIA	306,625 €
STOCKHOLM SCHOOL OF ECONOMICS IN RIGA SIA	<i>Developing Inclusive & Sustainable Creative Economies</i>	RIA	296,313 €
VIDES AIZARDZĪBAS UN REĢIONĀLAS ATTĪSTĪBAS MINISTRIJA	<i>Empowering Citizens to TrAnsform European PubLic Administrations</i>	RIA	206,250 €
LATVIJAS KULTURAS AKADEMIJA	<i>Critical Heritages: performing and representing identities in Europe</i>	RIA	161,863 €
LATVIJAS UNIVERSITĀTE	<i>Youth mobility: maximising opportunities for individuals, labour markets and regions in Europe</i>	RIA	154,000 €
LATVIJAS UNIVERSITĀTE	<i>Empowering Citizens to TrAnsform European PubLic Administrations</i>	RIA	127,500 €
RIGAS STRADINA UNIVERSITĀTE	<i>Rebuilding an Inclusive, Value-based Europe of Solidarity and Trust through Social Investments</i>	RIA	47,313 €
LATVIJAS ARPOLITIKAS INSTITŪTS	<i>Strengthening and Energizing EU-Central Asia relations</i>	CSA	100,438 €

Organizācija	Projekta nosaukums	Projekta veids	EK finansējums Latvijas partnerim
STARPTAUTISKA LIETISKAS OPTIKAS BIEDRIBA	<i>Transnational network of National Contact Points (NCPs) of Societal Challenge 6 'Europe in a changing world – inclusive, innovative and reflective Societies' (SC6)</i>	CSA	77,719 €
VALSTS IZGLITĪBAS ATTĪSTĪBAS AGENTŪRA	<i>ERA-NET Cofund Smart Urban Futures</i>	ERA-NET-Cofund	77,540 €
LATVIJAS ZINATNU AKADEMIJA	<i>HERA Joint Research Programme Uses of the Past</i>	ERA-NET-Cofund	75,653 €
VALSTS IZGLITĪBAS ATTĪSTĪBAS AGENTŪRA	<i>HERA Joint Research Programme European Public Space, Culture and Integration</i>	ERA-NET-Cofund	72,600 €

7

Izaicinājumi sociālajās un humanitārajās zinātnēs

Sociālo un humanitāro zinātņu viedās specializācijas jomas attīstībai nepieciešams risināt dažādus nacionālā līmeņa izaicinājumus. Aktīvāk jāplāno un jādemonstrē mērķgrupām **pētniecības ietekme**, t.sk. aktīvāk izplatot pētījuma rezultātus lēmumu pieņēmējiem un veicinot ciešāku sadarbību ar politikas veidotājiem. Plānojot pētījumu programmas, **jāmazina starposmi starp projektiem**, sevišķi humanitāro zinātņu latvistikas jomās. Jāturpina diskusija par **latviešu un angļu valodas lomu**, veidojot publikācijas un komunicējot par pētniecības rezultātiem. Šis jautājums ir sevišķi aktuāls humanitāro zinātņu latvistikas jomā, kur nepieciešami niansētāki risinājumi. "Apvāršnis 2020" ietvarprogrammā SHZ sniegums ir labs pēc projektu skaita, bet atpaliek pēc piesaistītā finansējuma. Lai risinātu šo izaicinājumu, nākamajā ietvarprogrammā jānodrošina zinātniskās institūcijas **pieteikt projektus, ko koordinē partneris no Latvijas**. Lielākajām Latvijas universitātēm ar SHZ studiju programmām un attīstītu pētniecības kapacitāti pie esošā finansējuma un pieejamajiem cilvēkresursiem nepieciešams **specializēties** tematiskajās grupās ar visaugstāko potenciālu, mērķtiecīgi

piesaistot projektus stratēģisku pētniecības virzienu attīstīšanai.

Eiropas un globālās tendences veido virkni izaicinājumu SHZ pētniekiem Latvijā. Virzībā uz starpdisciplinārāku zinātņi pieaug nepieciešamība iesaistīties citu jomu pētniecības projektos un sniegt **jēgpilnu horizontālo pienesumu** izvirzīto mērķu sasniegšanā. Starptautiskā līmenī aug pieprasījums pēc **specifiskām prasmēm un zināšanām**, piemēram, kvalitatīvo un kvantitatīvo pētniecības metožu pārzināšana, statistikas, ētikas, juridisko zinātņu zināšanas, u.c. Nozīmīga tendence ir **virzība uz atvērtāku zinātņi un zinātnes digitalizāciju**. Lai sekmētu pētnieku prasmes, sevišķi darbā ar pētniecības datiem, nepieciešams pielāgot digitālos resursus un infrastruktūras, kā arī plānot atbalsta mehānismus prasmju apgūšanai.

Viedās specializācijas stratēģijas kontekstā nepieciešams skaidrāk **identificēt tematiskās nišas**, kur SHZ pētniecība stiprina citas RIS3 jomas un sekmē RIS3 mērķu sasniegšanu. Ir jāatrod veids kā nodrošināt pilnvērtīgu SHZ iesaisti fokusējoties uz plašākām pētniecības ietekmēm par komercializāciju, tālākajā RIS3 attīstībā Latvijā.

Latvijas Universitāte (LU) – pētniecība tiek īstenota plašā tematiskā lokā, t.sk. prioritārajos virzienos: klimata pārmaiņas un dabas resursu ilgtspējīga izmantošana; sabiedrības veselība; dzīves kvalitāte un nācības ilgtspēja; kritiskā domāšana; inovācijas, konkurētspēja un globalizācija; letonika, diasporas jautājumi un starpkultūru komunikācija; cilvēki, tehnoloģijas un izglītības kvalitāte.

Latvijas Lauksaimniecības universitāte (LLU) – Universitāte ir vadošā pētniecības organizācija bioekonomikas jomā Latvijā, kas īsteno horizontālu pētniecību SHZ virzienos: bioresursu industriju ilgtspējīgas attīstības ekonomika, bioekonomika un aprītes ekonomika; teritoriju/reģionu ilgtspējīga un vieda attīstība, lauku socioloģija; ražošanas procesu efektivitāte un uzņēmumu konkurētspēja; profesionālā izglītība un karjeras atbalsts sabiedrības ilgtspējīgai attīstībai.

Rīgas Tehniskā universitāte (RTU) – pētniecība tiek īstenota enerģijas un apkārtējās vides, pilsētas un attīstības, IKT, transporta, materiālu, procesu un tehnoloģiju, kā arī drošības un aizsardzības jomās. SHZ pētniecība tiek īstenota horizontāli, ar specializāciju uz ekonomikas un uzņēmējdarbības pētījumiem, kas saistīti ar tehnoloģijām. Pētījumi tiek veikti arī tehniskās tulkošanas jomā un saistībā ar e-studiju tehnoloģijām.

Rīgas Stradiņa universitāte (RSU) – pētniecība tiek īstenota sabiedrības veselībā, darba drošībā un vides veselībā, uzņēmējdarbībā un ekonomikā, politikas zinātnēs, juridiskajās zinātnēs, bioētikas,

un komunikāciju zinātņu jomās un antropoloģijā. Medicīnas jomā tiek īstenoti starpdisciplināri pētījumi ar SHZ iesaisti.

Daugavpils Universitāte (DU) – prioritārajos virzienos “Izglītības zinātnes” un “Reģionalistika, literatūra un mākslas” tiek īstenota pētniecība ekonomikā, socioloģijā, sociālajā psiholoģijā, politoloģijā un tiesību zinātnē, sociālajā un publiskajā cilvēkdrošībā, izglītības jomā (ilgtspējīga izglītība, pedagoģiskās teorijas, nozaru pedagoģija, mūžizglītība), humanitārajās zinātnēs (literātūrzinātne, valodniecība, vēsture, kultūras studijas, jauniešu studijas).

Liepājas Universitāte (LiepU) – pētniecība tiek īstenota izglītības zinātnēs (bērncentrēta izglītība; sadarbības kultūra izglītībā; izglītības kvalitāte un ilgtspēja), humanitārajās un mākslas zinātnēs (valoda, literatūra un māksla Kurzemes kultūrtelpā Baltijas un Ziemeļvalstu kontekstā; digitālo mediju un tīkla māksla; valodas un to apguve multikulturālā vidē), ekonomikā un vadībzinātnē (inovatīvas ekonomikas un uzņēmējdarbības attīstība reģionos, aprītes ekonomika).

Latvijas Kultūras akadēmija (LKA) – tiek īstenoti pētījumi kultūras teorijā, kultūras socioloģijā, mākslas un literatūras vēsturē un teorijā, teātra un kino teorijas un prakses jautājumos, kultūras menedžmentā, radošo industriju un starpkultūru komunikācijā, semiotikā, filozofijā un citās saistītās jomās.

Latvijas Mākslas akadēmija (LMA) – īsteno pētniecību mākslas vēstures, dizaina un radošo industriju virzienos.

Vidzemes Augstskola (VA) – SHZ pētījumi tiek īstenoti ilgtspējīgas tautsaimniecības un zināšanu sabiedrības, kā arī komunikācijas ekosistēmas apakšvirzienā, starpdisciplināri sadarbojoties ar viedo tehnoloģiju apakšvirzienu un sociotehnisku sistēmu modelēšanas apakšvirzienu.

Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija (RTA) – pētniecība tiek īstenota prioritērajās virzienos: ekonomika un uzņēmējdarbība, t. sk. bioekonomika un aprites ekonomika; tiesības, civilā drošība un aizsardzība; humanitārās zinātnes un māksla, t. sk. reģionālistika, radošās un kultūras industrijas, latgaliešu valodas, tradīciju, kultūras saglabāšana un transformācija; izglītība, t. sk. speciālā un iekļaujošā, sociālās labklājības un rehabilitācijas tehnoloģijas; cilvēkdrošība, zināšanu un informācijas sabiedrība.

Latvijas Nacionālā bibliotēka (LNB) – izdod zinātnisko rakstu krājumu, pētniecība tiek attīstīta bibliotēkzinātnē, bibliogrāfijā un grāmatzinātnē, letonikā, nacionālās identitātes, informācijas un kognitīvajās zinātnēs.

Stockholm School of Economics in Riga (SSE Riga) – veic pētniecību ekonomikas, finanšu, uzņēmējdarbības, demogrāfijas, migrācijas un citās jomās, izstrādā Baltijas ēnu ekonomikas indeksu. Sadarbībā ar BICEPS izdod zinātnisko žurnālu “Baltic Journal of Economics”.

Nodibinājums “Baltic Studies Centre” (BSC) – veic bioekonomikas sociālo, ekonomisko un reģionālo aspektu izpēti, pēta tēmas lauku ekonomikā, bioekonomikas reģionālo dimensiju, ilgtspējīgu lauku un reģionālo attīstību un agropārtikas sistēmas. BSC ir vadošais sociālo zinātņu institūts Latvijā “Apvārsnis 2020” projektu piesaistē (SALSA, SUFISA, PLAID, AGRILINK, ROBUST, DESIRA, INHABIT).

Biznesa, mākslas un tehnoloģiju augstskola “RISEBA” – pētniecība tiek veikta ekonomikas jomā; finanšu tirgu un institūciju vadībā un darbībā; inovatīvā uzņēmējdarbībā, t.sk. uzņēmējdarbības digitalizācijā un izglītībā; biznesa modelēšanā; vērtības inovācijās un reālo opciju teorijā; stratēģiska personāla vadībā; psiholoģijā un supervīzijā; audiovizuālajos medijos un digitālajā mākslā; reklāmā un sabiedriskajās attiecībās; pilsētubūvniecības dizainā un urbānās vides lietojamībā.

Ventspils Augstskola – tiek attīstīta pētniecība uzņēmējdarbības, inovāciju, reģionālās ekonomikas, finanšu matemātiskās modelēšanas jomās, kā arī lietišķajā valodniecībā, sastatāmajā valodniecībā un tulkojumzinātnē.

Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA) – Humanitāro un sociālo zinātņu nodaļa organizē ekspertu konsilijus un uz ekspertu viedokļu un teorētiska pētījumu pamata gatavo un publicē ziņojumus; izdod zinātnisku žurnālu “Latvijas Zinātņu akadēmijas Vēstis, A daļa: humanitārās un sociālās zinātnes”. LZA Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļa piedalās starptautiskos pētījumos par lauku attīstības tematiku.

Baltijas Starptautiskais Ekonomikas Politikas studiju centrs (BICEPS) – tiek īstenota pētniecība ekonomikas un politikas zinātnes jomās, tostarp specializējoties arī uz nodokļu-pabalstu mikrosimulācijām, ēnu ekonomikas analīzi, uzņēmējdarbības ekonomiku, makroekonomiku un demogrāfiju. Sadarbībā ar SSE Riga izdod zinātnisko žurnālu “Baltic Journal of Economics”.

Banku Augstskola (BA) – tiek īstenota pētniecība uzņēmējdarbības un finanšu jomās, specializējoties finanšu pakalpojumu un atbilstības (*compliance*), ilgtspējas un efektivitātes, kā arī kiberdrošības pārvaldības jomās.

Kopīgi ar "RISEBA" izdod zinātnisko žurnālu "Journal of Business Management".

Biznesa augstskolas "Turība" Biznesa tehnoloģiju institūts – īsteno lietišķos pētījumus un sniedz konsultatīvos pakalpojumus, primāri biznesa vadības un tūrisma jomās.

Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūts (LFMI) – īsteno starptautiska līmeņa pētniecību Latvijas literatūras, nemateriālā kultūras mantojuma, teātra, mūzikas un kino izpētē. Attīsta inovatīvus digitālos resursus (garamantas.lv, iesaisties.lv) un starpdisciplinārus projektus digitālo un vides humanitāro zinātņu jomā, kā arī dzimtes, naratīvu un autobiogrāfiju studijās. Izdod humanitāro zinātņu žurnālu "Letonica".

Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūts (LU MII) – īsteno nacionāla un starptautiska līmeņa pētniecību starpdisciplinārajā valodu tehnoloģiju un datorlingvistikas jomā. Izstrādā un uztur, to skaitā infrastruktūras līmenī, nozīmīgus latviešu valodas resursus un rīkus (korpusus, vārdnīcas, piem., tezaurs.lv u.c.). Ir CLARIN ERIC pētniecības infrastruktūras nacionālais koordinators.

LZA Ekonomikas institūts – īsteno pētījumus uzņēmējdarbības un tūrisma jomās, veic tirgus analīzes un zinātniskus pētījumus ekonomikā un citās sociālo zinātņu nozarēs, kā arī starpdisciplinārās jomās; sniedz zinātniskās konsultācijas par sociāli ekonomiskās attīstības procesiem valstī, reģionos, organizācijās; izstrādā rekomendācijas tautsaimniecības politikas veidošanai un īstenošanai; sekmē izgudrojumu komercializāciju un sadarbību starp zinātniekiem un uzņēmējiem; izstrādā un vada Eiropas Savienības un citus starptautiskus projektus; organizē ikgadējo LZA Starptautisko Ekonomikas Forumu.

Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija (JVLMA) – īsteno pētījumus sistemātiskajā un vēsturiskajā muzikoloģijā, etnomuzikoloģijā un mākslinieciskajā pētniecībā. Attīsta starptautiskus un starpdisciplinārus projektus muzikoloģijā, neiropsiholoģijā un psiholoģijā, mūzikas izglītībā, mūzikas antropoloģijā un kompjuāterzinātnē. Izdod zinātnisko žurnālu "Mūzikas akadēmijas raksti".

LLU Agrolesursu un ekonomikas institūts (AREI) – pētījumi tiek īstenoti bioekonomikas un ilgtspējīgas lauku telpas attīstības jomā, ietverot bioresursu industriju (lauksaimniecības, pārtikas, zivsaimniecības u.c. sektoru) ekonomisko izaugsmi, ražošanas procesa efektivitātes, inovāciju ieviešanas un uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanu. Veic lauksaimniecības datu monitoringu un lauku teritoriju attīstības sociālekonomisko novērtēšanu.

Nodibinājums "Vides Risinājumu institūts" (VRI) – izteikti starpdisciplināra zinātniskā institūcija, kurā tiek veikti pētījumi bioekonomikas, kosmosa, ilgtspējīgas attīstības, kultūras mantojuma un citās jomās.

Biedrība "Eiropas Ekonomisko un tehnoloģisko pētījumu institūts" (ERIET) – darbojas viedās enerģētikas un viedo materiālu jomās, galvenokārt sniedz komerciālus pakalpojumus. Attīstīta sociālo zinātņu kapacitāte būvniecības ekonomikā.

Baltijas Starptautiskā akadēmija (BSA) – īsteno pētniecību un organizē konferences uzņēmējdarbības, inovāciju politikas un citās jomās. Aktīvi sadarbojas ar pētniekiem no Ukrainas, Krievijas, Baltkrievijas, Uzbekistānas.

Latvijas Jūras akadēmija Pētniecības institūts (LATJA) – īsteno pētījumus ar jūrniecību saistītās jomās. Tiek attīstīti starpdisciplināri SHZ virzieni: kuģniecības vēsture un cilvēkresursu vadība

jūrniecībā, jūrniecības izglītības attīstība un metodiskais darbs, kuģniecības procesu efektivitāte, kuģošanas kvalitāte, drošība un aizsardzība.

Drošības un stratēģiskās pētniecības centrs (DSPC) – Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas zinātniskais institūts, kurā tiek īstenoti akadēmiski zinātniskie pētījumi drošības un aizsardzības nozarē, to skaitā par stratēģijas, hibridkara, nākotnes karamākslas, ietekmju, psiholoģisko un informācijas operāciju, atturēšanas, visaptverošās valsts aizsardzības, patriotisma un sabiedrības līdzdalības tematikām. DSPC sadarbojas ar NATO iestādēm un NATO dalībvalstu akadēmiskajām un pētnieciskajām institūcijām, kā arī organizē starptautisku atzinību guvušu nozares ekspertu lekcijas un starptautiskas zinātniskās konferences.

Latvijas Kristīgās akadēmijas Starpdisciplinārās pētniecības institūts (SPI) – īsteno starpdisciplināru pētniecību sociālā darba, ekoteoloģijas, starpkultūru dialoga, patristiskās literatūras tulkošanas un citās jomās.

LZA Baltijas stratēģisko pētījumu centrs (BSPC) – nodarbojas ar zinātniski

pētniecisko darbu drošības un Latvijas jaunāko laiku vēstures jomās, organizē zinātniskas konferences, diskusijas un seminārus un izdod zinātniskas publikācijas.

Latvijas Sporta pedagoģijas akadēmija (LSPA) – veic zinātniskās darbības sporta pedagoģijas jomā.

Biedrība “Šamir” – darbojas ebreju etniskās identitātes, kultūras un vēstures mantojuma pētniecībā, veic ar holokausta tēmu saistītu pētniecības un izglītošanas darbu.

SIA “Biznesa kompetences centrs” – īsteno pētniecisko darbību plašā sociālo un humanitāro zinātņu spektrā, rīko starptautiskās zinātniski praktiskās konferences “Biznesa kompetences”, “Tirdzniecības tirgvedība”, “Uzņēmējdarbības vide”. Izdod zinātniskās monogrāfijas, žurnālus “Baltic Journal of Business Environment”; “Baltic Journal of Marketing”, izstrādā inovatīvu produktu tehnoloģijas, metodikas biznesa kompetences un intelektuālā kapitāla attīstīšanai augstākajā izglītībā.

Ārpus zinātnisko institūciju reģistra

Domnīca “PROVIDUS” – īsteno pētījumus migrācijas un integrācijas jomā, pretkorupcijas, politisko partiju un pārvaldes jomā, sociālās uzņēmējdarbības veicināšanas un sociālās nevienlīdzības mazināšanas jomās, kā arī iedzīvotāju līdzdalības jomā.

Latvijas Banka – veic pētījumus makroekonomikas un ar to saistītās jomās Eirozonas un nacionālajā līmenī, attīsta pētniecības metodes ekonomikā.

NATO Stratēģiskās komunikācijas izcilības centrs (NATO StratCom) – starptautiska, NATO akreditēta militāra organizācija. Centrs nodarbojas ar pētniecības projektiem un apmācībām stratēģiskās komunikācijas jomā.

SIA EPC (Ekonomikas prognožu centrs) – pilda Latvijas nacionālā korespondenta lomu Dublinas fonda vadītos pētījumos par darba tirgu, darba apstākļiem un sociālo dialogu, kā arī veic vietējā pasūtījuma pētījumus ekonomikā plašā tematikā.

Pārskats izstrādāts ERAF projekta "Integrētie nacionālā līmeņa pasākumi Latvijas pētniecības un attīstības interešu pārstāvības stiprināšanai Eiropas pētniecības telpā", Nr. 1.1.1.5/17/I/002 ietvaros.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Reģionālās
attīstības fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē